

Mieren in huis

Klachten over mieren in huis vertonen een piek in het voorjaar en in de zomer. In het vroege voorjaar is het buiten vaak nog te koud voor een snelle ontwikkeling van het broed en bovendien is er dan nog te weinig voedsel te vinden.

Dus nemen ze graag een kijkje binnen. In de periode juni tot september zorgen de zogenaamde 'bruidsvluchten' soms voor klachten.

Wat moet je doen als mieren voor overlast (blijven) zorgen?

NIET ALLEEN OP HET AANRECHT

De zwartbruine wegmier (*Lasius niger*) is in het voorjaar een veel waargenomen gast op het keukenaanrecht. Als er veel te halen valt, kan het aantal mieren snel toenemen doordat ze hun nestgenoten kunnen informeren over de pas ontdekte voedselbron. Op zich kan dit geen kwaad. De overlast ontstaat pas als de mieren gangetjes vinden in de muur van het huis of in het hout. Hoe jaag je mieren het huis uit? Allereerst door het aanrecht regelmatig grondig schoon te maken. De mieren hebben er dan niets meer te zoeken.

Naast het aanrecht kunnen er meer aantrekkelijke plekjes voor mieren in huis zijn. Dr. A. Mabelis van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO), weet erover mee te praten. "Indertijd werd ik uitgenodigd om een kijkje te nemen in een studentenhuus waar een mierenhoofdweg door de gang liep. Met alle denkbare chemische middeltjes hadden de studenten geprobeerd de mieren te doden en weg te pesten, maar zonder resultaat. Ze bleven komen. De oplossing bleek in dit geval even simpel als doeltreffend: de afvalbak het huis uit. Binnen 2 dagen waren de mieren vertrokken. Voorgoed."

Zelf heeft Mabelis de zwartbruine wegmier ook enige tijd massaal op bezoek gehad. "Vorig voorjaar hadden mieren een geschikte nestplaats in de kamer van mijn huis ontdekt: een plantenbak waar het lekker warm en vochtig was. Honderden mieren sjouwden eitjes, larven en poppen van het nest in de tuin naar de plantenbak. Een aardig gezicht en leuk voor mijn kinderen. We lieten ze begaan. Pas toen het mierennest wel erg groot werd, leek het me tijd om in te grijpen. Door de plantenbak in een grotere bak

met water te zetten, werd het nest geïsoleerd van zijn omgeving. Dit betekent dat er geen voedsel meer naar de koningin en haar broed kon worden gebracht. Het mierenpad verdween. Na enkele dagen gaf ik de mieren die nog in het nest zaten de vrijheid door de plantenbak buiten te zetten. Het besluit was snel genomen: ze verlieten de bak, de koningin en al haar broed met zich meenemend."

TERRAS NAT HOUDEN

Doorgaans vinden mieren meer voedsel in de tuin dan in huis. Ze leven van het koolhydraatrijke uitscheidingsproduct van bladluizen en van de vele prooien die ze er vinden. Bij voorkeur nestelen ze onder terrastegels en platte stenen, omdat deze de zonnewarmte lang kunnen vasthouden. Het losse zand onder de tegels is aantrekkelijk en blijft droog. Ze bouwen hun nest ook vaak in dood hout of de grond. Als ze onder terrastegels nestelen kunnen ze wat ongemak veroorzaken doordat de tegels gaan verzakken.

De zwartbruine wegmier heeft doorgaans maar 1 koningin in het nest. Als zij doodgaat, verdwijnt het volk, tenzij er bijtijds een nieuwe koningin wordt geadopteerd.

In Leiden heeft een nauwverwante soort enkele straten in bezit genomen. Een dergelijk massaal optreden is zeldzaam en wijst op het voorkomen van volken die dochternesten kunnen afsplitsen. Dit kan alleen als ze verscheidene koninginnen bezitten.

Zandheuveltjes tussen stoepetegels, ontstaan door het graven van nestgangen door de zwartbruine wegmier.

GEMENGDE NESTEN

Soms lopen er ineens gele miertjes tussen de zwartbruine wegmieren. Mabelis verklaart dit als volgt: "Uit onderzoek is gebleken dat koninginnen van sommige mierensoorten niet zelfstandig een volk kunnen stichten en aanvankelijk afhankelijk zijn van de hulp van werksters van een andere soort. Zo moet een koningin van de grote gele grondmier (*Lasius umbratus*) een nest binnendringen van de zwartbruine wegmier om door de werksters te worden verzorgd. Nadat de oorspronkelijke koningin gedood is, sloven de werksters zich verder uitsluitend uit voor het broed van de indringster. Aanvankelijk is het volk nog gemengd, maar nadat alle zwarte miertjes gestorven zijn, blijft er een volk van gele miertjes over."

BRUIDSVLUCHTEN HARTJE ZOMER

De grote gele grondmieren hebben een verborgen levenswijze. Ze worden vaak pas opgemerkt als de jonge koninginnen en de mannetjes uitvliegen, de zogenaamde 'bruidsvlucht'. De mannetjes en jonge koninginnen die door de werksters vertroeteld zijn, komen allen vrijwel tegelijkertijd uit de poppen te voorschijn en zoeken dan een weg naar buiten om te paren. Zo'n bruidsvlucht duurt maar kort: enkele uren per dag, gedurende een paar dagen. De paren vinden elkaar tijdens het vliegen, hoog in de lucht. Meeuwen en andere vogels doen zich tijdens dat luchtfestijn overigens graag aan de bruidsparen. Overlast door gevleugelde mieren? Ons advies: ramen open zetten.

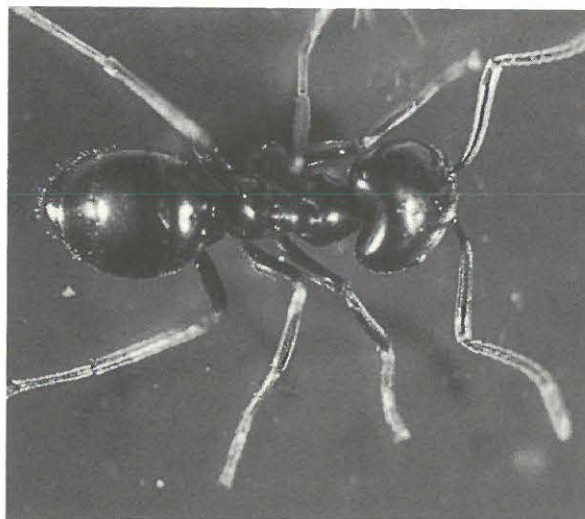
GLANZENDE HOUTMIER HOUDT STUG VOL

Mabelis kan putten uit een enorm reservoir van anekdotes en herinneringen. Zo werd hem eens raad gevraagd door een echtpaar dat al 7 jaar extreem veel last had van glanzende houtmieren (*Lasius fuliginosus*). Zij overwogen om die reden zelfs een verhuizing. Van alles was al geprobeerd om er vanaf te komen: regelmatig hadden ze gifkorrels gestrooid en op verscheidene plaatsen hadden ze giftige strippen gelegd. De vrouw was ten einde raad. 'Moet ik soms de muur afbreken of alle bomen rond het huis kappen?'

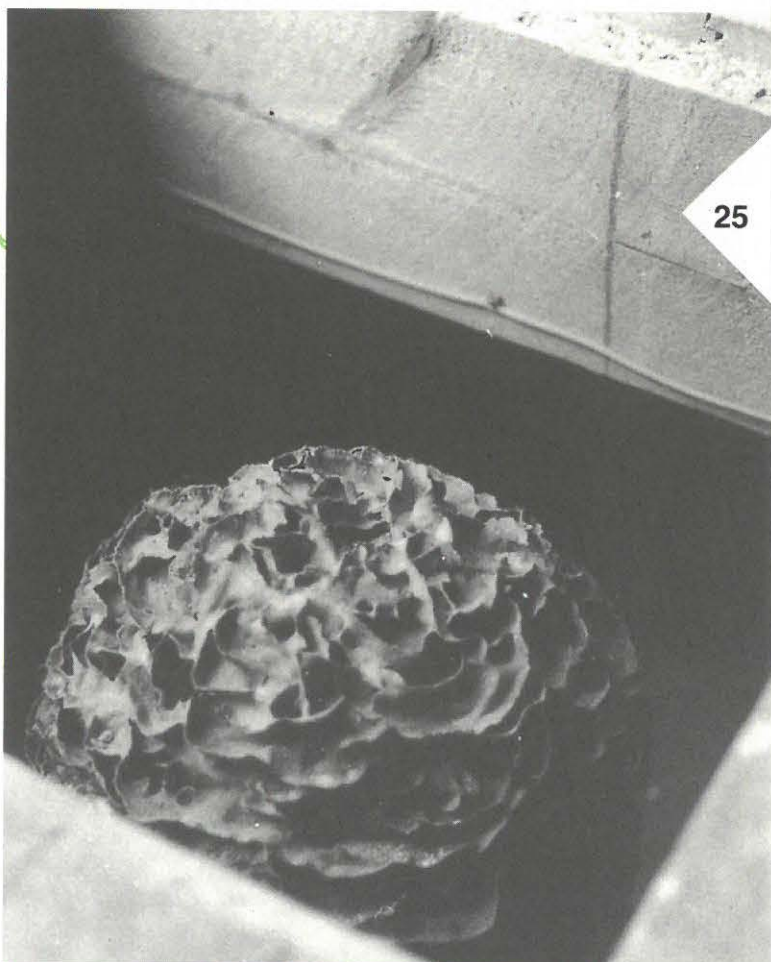
Wat bleek? In de tuin bevond zich het nest. Er liepen paden vanaf het nest naar de belangrijkste voedselbronnen: enkele bomen en struiken waar de mieren bladluizen molken. Ook liep er een pad naar het huis, dat in huis bij de vaatwasmachine eindigde. Advies: vuile vaat niet in de afwasmachine laten staan. Na enkele dagen meldde het echtpaar opgelucht dat 'ze weg waren'.

Volkswijsheid

Tuinbewonende mieren zouden een hekel hebben aan witte peper en knoflook, verse houtskool, koffiedik, keukenzout, koperen stuivers en afrikaantjes.

Kortom: met een beetje creativiteit en door goed naar het gedrag van de mieren te kijken of nog beter: door in het chitinepantser van een mier te kruipen, kunnen oplossingen worden gevonden die de overlast van mieren minimaliseren en die het milieu sparen. Iedere onbevangen waarnemer kan dat. ■

Sommige mierennesten zijn met recht een meesterwerk te noemen, vol met talloze gangen en kamertjes. Dit 'kartonnest' van de glanzende houtmier (*Lasius fuliginosus*) is aangetroffen in de kruipruimte onder een woonhuis. Het is geheel vervaardigd uit fijne houtschilfers en zand, die met behulp van een suikerafscheiding uit de krop en sporen van een bepaalde zwam aan elkaar zijn gekit.

Foto: Mabelis